

## Összefoglaló

Készítette: a Magyar Turizmus Rt. Kutatási Igazgatóságának megbízásából a M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság

A M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Kft. a Magyar Turizmus Rt. megbízásából 2003. októberében a magyar lakosság utazási szokásait feltáró kutatást végzett.

A kutatás a következő kérdéskörökre terjedt ki:

- jellemző kirándulási szokások (célterület, idő, motiváció),
- jellemző utazási szokások (célterület, idő, motiváció, időtartam, költségek),
- az utazási költségek változása az előző 12 hónaphoz képest,
- a vizsgált 12 hónap főutazásának
  - célterülete,
  - a célterület kiválasztásának okai,
  - a főutazás során végzett tevékenységek,
  - időpontja,
  - időtartama,
  - együtt utazók száma,
  - a főutazás jellege,
  - igénybe vett közlekedési eszközök,
  - igénybe vett szálláshely típusa,
  - igénybe vett ellátás jellege,
  - az utazás megszervezése, az utazási irodák szerepe az utazás szervezésében,
  - az utazás költségei,
  - turisztikai információk gyűjtése, információforrások,
- a főutazás költségeinek változása az előző 12 hónaphoz képest,
- a következő 12 hónapra tervezett utazások.

Az adatfelvétel főbb jellemzői a következők voltak:

- 1000 fős minta,
- face-to-face kérdezés a megkérdezett lakásán,
- véletlenszerű mintavétel,
- megyei és településszerkezeti reprezentativitás,
- 15%-os ellenőrzés.

## Kirándulások

2002. október eleje és 2003. szeptember vége között a megkérdezett háztartások 66%-ában fordult elő olyan egynapos kirándulás, melynek célja nem munkavégzés, tanulás illetve nem településen belüli utazás volt.

A kiránduló 659 háztartás összesen 4930 kiránduláson vett részt, tehát átlagosan 7,64 kiránduláson vettek részt. A kirándulások többsége belföldi volt, mindössze 3,7%-uk, 181 kirándulás volt külföldi. Belföldön egy kiránduló háztartás átlagosan 7,4, külföldön 2,67 alkalommal volt.

A kirándulás évszaka szerint vizsgálva a kérdést, azt állapíthatjuk meg, hogy a belföldi kirándulások esetén döntő a nyár szerepe, a kirándulások 47%-át ebben az évszakban tették. Télre mindössze a belföldi kirándulások 11%-a esett. Külföldön a nyári kirándulások aránya azonban csak 37%, jelentősebb az őszi és a téli kirándulások aránya.

A belföldi kirándulások fő motivációit tekintve három, szinte egyenrangú motivációt találunk, amelyek mindegyike az utak 15%-át jellemzi. Ezek a pihenés, a vízparti kikapcsolódás, a rokon vagy baráti látogatás. Külföldön a döntő cél a vásárlás volt, a kirándulások 29%-ának volt a legfontosabb célja. Ezt az egyéb üzleti utak (pl. incentive út) és a rokonok, barátok meglátogatása követte, 12-12%-kal. A pihenés a külföldi kirándulások 11%-ának volt motivációja.

## Utazások

2002. október eleje és 2003. szeptember vége között a megkérdezett háztartások 62%-ában fordult elő olyan legalább egy egyéjszakás utazás, melynek célja nem munkavégzés volt, nem tartott egy évnél tovább illetve nem településen belüli utazás volt.

A háztartások átlagosan 5,21 utazáson vettek részt. Az utazások többsége belföldi volt, mindössze 11%-uk volt külföldi. Belföldön egy utazó háztartás átlagosan 5,1, külföldön 1,8 alkalommal volt.

Az utazás évszaka szerint vizsgálva a kérdést, azt állapíthatjuk meg, hogy a külföldi utazások esetén döntő a nyár szerepe, 61%-uk erre az évszakra esett. Télre mindössze a külföldi utazások 11%-a esett. Belföldön a nyári utazások aránya csak 53%, jelentősebb azonban az őszi és a téli utazások szerepe.

Az utazások fő motivációja tekintetében nincs jelentős különbség a belföldi és külföldi utak között, a három legfontosabb motiváció a pihenés, a vízparti üdülés és a rokonok, barátok meglátogatása.

Az utazások hossza átlagosan 3,1 éjszaka volt. Egy magyar háztartásra 10,1 utazással töltött éjszaka jutott. A belföldi utazások rövidebbek voltak, mint a külföldiek, míg belföldön csak 2,7 éjszaka hosszúságú volt átlagosan egy utazás, addig külföldön az átlag 6,6 éjszaka.

Egy utazás átlagosan 26.313 Ft-ba került. Egy magyar háztartás átlagosan 84.676 Ft-ot költött a vizsgált 12 hónapban utazásra. Az egy éjszakára jutó költség átlagosan 8.424 Ft volt. Egy belföldi utazás költsége 15.244 Ft volt, míg a külföldi utazásoké 119.772 Ft.

Az utazó háztartások 46%-a állította, hogy többet költött utazásra az elmúlt 12 hónapban, mint az azt megelőző 12 hónapban. 51% szerint a költség kevesebb vagy ugyanakkora volt, míg 3 % nem tudott erre válaszolni. A többet költők negyede több mint a dupláját költötte az előző összegnek, a 30%-ról vagy annál nagyobb arányról beszámolóak aránya több, mint a válaszadók 60%-a. Átlagosan 54,9%-kal költöttek többet, a medián és a módusz is 30%.

A belföldi utazások több mint negyede, 27%-a a Balaton turisztikai régióba irányult. Budapest-Közép-Dunavidék és Észak-Magyarország régió az utazások 15-15%-ának volt helyszíne. A Tisza-tó régióba mindössze az utak 2%-a irányult.

A legnépszerűbb külföldi úti célnak Horvátország bizonyult, a háztartások 25%-a szervezett ide utat, az utak 18%-a irányult ide. Jelentősebb arányban utaztak még Romániába, Ausztriába, Németországba, Olaszországba és Görögországba. Összességében a külföldi utak 47%-a irányult tengerparti fürdőzést kínáló országokba.

### **Főutazások**

A vizsgált 12 hónapos időszakban a megkérdezettek 50,7%-a, 507 fő volt főutazáson. Az utazók 82%-a választott magának főutazást. A főutazások 69%-a belföldi, 31%-a pedig külföldi volt.

Azok az utazók, akik nem vettek részt főutazáson, a leggyakrabban az anyagi lehetőségek és az idő hiányával indokolták azt.

Annak, hogy miért a kiválasztott utazás a főutazás, a legfontosabb oka, hogy ez az az utazás, amelyik a leghosszabb ideig tartott, illetve amelyen az egész család, vagy annak nagyobb része részt vett.

### ***Főutazások helyszíne***

A belföldi utazások résztvevői (349 fő) közül legtöbben a vizsgált időszakban is a Balaton turisztikai régiót részesítették előnyben, a hazai főutazások 33%-ának ez volt az úti célja. A második leggyakoribb úti cél az Észak-Magyarország turisztikai régió, az utazások 22%-ával, a harmadik Budapest-Közép-Dunavidék, 10%-kal.

A 157 külföldre utazó által leggyakrabban említett úti cél Horvátország: 21%-uk kereste fel. Olaszország a második (14% utazott oda), a harmadik helyen Romániát említették: 12% volt ott. Görögország 11%-kal a negyedik helyezett. A külföldre utazók összesen 23 országot neveztek meg célországgként. Az Európán kívüli főutazások aránya 10% volt.

Az utak többsége (62%) a tengerparti üdülést kínáló országokba irányult. Ezt a szomszédos országok követték 21%-kal.

A főutazás úti céljáról a megkérdezettek 29%-a 1-2 hónappal az utazás előtt döntött. Ennél korábban hozott döntést 27%, míg 44% maximum egy hónappal az utazás előtt döntött.

### ***Főutazások időpontja***

A legtöbben júliusban mentek főutazásra, az utazók 37%-a tett így. Augusztusban utazott további 29%, júniusra 10%. A válaszadók közel negyede, 24%-a nem a nyári hónapokban volt főutazáson. A belföldi főutazások 79%-a, a külföldiek 67%-a esett a nyári szezonnra. A külföldi utazások esetén nagyobb a jelentősége az őszi szezonnak, elsősorban a szeptemberi, utószezon, tengerparti utazások miatt.

Azok, akik nem nyáron voltak főutazáson, a legtöbbször családi, anyagi okokkal és munkahelyi elfoglaltsággal magyarázták, hogy más évszak mellett döntöttek.

### ***Főutazások hossza***

A főutazások 24%-a 4 éjszakánál rövidebb volt, a leghosszabb út 190 napos volt. Átlagosan  $8,36 \pm 0,57$  éjszakát töltöttek a főutazás során otthonuktól távol a válaszadók. Az ezer megkérdezettnél összesen 4237 főutazási napot mértünk, azaz minden 18 év feletti magyar állampolgárra átlagosan 4,2 nap főutazás jut.

A belföldi és külföldi főutazások átlagos hossza között nincs lényeges különbség: egy belföldi út 9,57, egy külföldi pedig 9,47 napig tartott. Összesen 3192 belföldi és 1173 külföldi főutazási napot mértünk, azaz minden 18 év feletti magyar állampolgárra átlagosan 3,2 nap belföldi és 1,2 nap külföldi főutazás jutott.

Az utazások többsége legfeljebb egyhetes: 71% maximum 7 éjszakát tölt utazással. Jellemzőek még a 10 napos és a kéthetes utak.

A külföldi utak ritkán rövidebbek egyhetesnél, a tíznapos és kéthetes út is jellemzőbb, mint belföldön.

### ***Főutazáson résztvevők száma***

Egy főutazáson átlagosan  $2,5 \pm 0,05$  fő vett részt, azaz elmondható, hogy a főutazáson általában egy-egy család csaknem minden tagja részt vesz. Ezt igazolja az is, hogy a háztartás létszáma és az utazáson résztvevő háztartástagok száma között szignifikáns korreláció figyelhető meg: a kétfős háztartásokból átlagosan 1,95, a három-négyfősökből 2,84, az ennél nagyobb háztartásokból 3,88 fő vett részt az utazáson. Az utak 37,5%-a (190 út) esetében további személyek is részt vettek a főutazáson. Jellemzően 1-2 további emberrel utaztak együtt. Az együtt utazó nem háztartástagokat is figyelembe véve, egy főutazáson átlagosan 5,4 személy vett részt.

### ***Főutazások jellege***

A főutazások legnagyobb részében, 71%-ában az egész utazást egy helyen töltötték a résztvevők. A második legnépszerűbb formának a csillagtúra bizonyult, vagyis a szállás egy helyen volt, és innen tettek egynapos kirándulásokat (16%). A második legnépszerűbb formának a csillagtúra bizonyult, vagyis a szállás egy helyen volt, és innen tettek egynapos kirándulásokat (16%).

### ***Főutazáson igénybe vett közlekedési eszköz, szálláshely, ellátás***

Az úti cél eléréséhez a többség (65%) személygépkocsit vett igénybe. A második legfontosabb szerep a vonatnak jut, 17% közelítette meg így úti célját. Külföldi úti célok esetében 20% repülővel, 32% bérelt busszal utazott, a személygépkocsis utazások aránya 52%. Belföldön az átlagnál magasabb szerepe volt a vonatnak, 21% vette igénybe, menetrendszerű buszjáratokkal 13% közelítette meg üdülőhelyét.

A főutazások 50%-ában (252 út) az igénybevett szálláshely nem kereskedelmi szálláshely: 32% ingyenes rokon, baráti szállást vett igénybe, 9% saját telkére, nyaralójába ment, 8% a vállalati üdülőben pihent, 1% pedig a vadkempingezést választotta. A Központi Statisztikai Hivatal által kereskedelmi és magánszálláshelyként nyilvántartott szálláshelyek közül a szálloda volt a legnépszerűbb, 15% vett ilyen szállást igénybe. Ezt az apartman (13%) és a fizető magánszállás 8%. Kempinget a válaszadók 6%-a vett igénybe. Amíg a hazai

utazásoknál egyértelműen az ingyenes rokon, baráti magánszállás, addig külföldön az apartmanok jelentették a legnépszerűbb szálláshelytípust.

A megkérdezettek fele (50%) saját maga gondoskodott ellátásáról. Az all-inclusive ellátást igénybevevők aránya mindössze 1,1%. Amíg az ingyenes szálláshelyeken vagy teljes ellátást kapott valaki (barát, rokon meghívása alapján), vagy saját maga gondoskodott az ellátásáról, addig a kereskedelmi szálláshelyek esetében magasabb volt a félpanziós ellátás jelentősége.

### ***Főutazások megszervezése***

Az utak 76%-a a család, barátok, ismerősök szervezésében valósult meg. 8% esetében munkahely, iskola, egyesület szervezte az utat. Teljes egészében utazási iroda szervezte az utak 9%-át, további 6% esetében csak részfeladatokat látott el. Utazási irodák összesen 74 utazásban (15%) működtek közre.

Belföldi út esetében mindössze az utak 3 százalékánál volt az utazási irodának szerepe, a külföldi utak esetében ez 40%, amelyből 24% a teljes körű szervezés aránya.

Az utazási irodák szolgáltatásait igénybe vevők (78 fő) 92%-a szállást, 71%-a utaztatást, 61%-a biztosítást igényelt. A megkérdezettek jellemzően 4-5 szolgáltatást vesznek igénybe. Belföldi út esetében jellemzően szállást és étkezést vásároltak az utazási irodától a válaszadók, a többi szolgáltatást csak 2-3 fő vette igénybe. Belföldön átlagosan három, külföldön ötféle szolgáltatást vettek igénybe utazási irodától.

### ***Főutazások motivációja***

A főutazások 48%-ának a pihenés volt a fő célja. Ezt a strandolás, fürdőzés követi 15%-kal, a harmadik a rokonok, barátok felkeresése 13%-kal. Minden más tevékenység kevesebb, mint az utazások 10%-ának volt fő célja.

### ***Elégedettség a főutazásokkal***

Általánosan elmondható, hogy a vizsgált időszakban történt főutazásokkal a válaszadók rendkívül elégedettek voltak, hiszen egyetlen vizsgált szempont átlagosztályzata volt csak

kisebb négyenél. A legkevésbé a turisztikai információs anyagokkal, illetve az ár és minőség összhangjával voltak elégedettek a válaszadók.

A belföldi és külföldi főutazáson résztvevők értékítélete között egytizedes különbség van: a külföldi utazáson részt vettek minden szempontot figyelembe véve átlagosan 4,4-re, a belföldin résztvevők 4,3-ra értékelték főutazásukat. Öt szempont volt, amelynek a belföldi utazás esetén magasabb az átlaga, ez a helyi közlekedés, a szállás minősége, az oda-vissza utazás, tisztaság, higiénia és a vendégszeretet. A legnagyobb különbség a turisztikai információs anyagok értékelésében mutatkozott.

### ***Turisztikai információk gyűjtése***

A főutazáson részt vett megkérdezettek 31%-a előzetesen gyűjtött turisztikai információt a főutazás úti céljáról. Belföldi utak esetében 18%, külföldi út esetén 60% tartotta szükségesnek az előzetes információgyűjtést.

Az utazás során a megkérdezettek 32%-a gyűjtött információt. Belföldi utak esetében 18%, külföldi út esetén 62% tartotta szükségesnek az utazás közbeni információgyűjtést.

A főutazáson lévő háztartások 23%-a utazás előtt és közben is gyűjtött információt. 8% csak előtte, 9% pedig csak közben tett így. 60% azon háztartások aránya, amelyek egyáltalán nem gyűjtöttek információt a főutazás úti céljáról.

### ***Főutazások költsége***

A utazás egy háztartásra számítva utanként átlagosan 91.949 forintba került. A háztartásból egy úton résztvevők számát figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy egy utazás egy főre számítva átlagosan 43.867 forintba került. Egy utazással töltött nap háztartásra eső költsége 6.734 Ft.

A külföldi utazások több mint háromszor voltak drágábbak, mint a belföldiek, az átlagár közötti különbség 61.422 Ft.



A belföldi turisztikai régiók közül a válaszadók a Balatonon költötték a legmagasabb összeget, 40.488 Ft-ot. A magyar nyaralók a jelentősebb külföldi célországok közül Horvátországban és Görögországban költötték a legtöbb pénzt.

Azok az utak, amelyek szervezésében utazási iroda is közreműködött, a válaszadók szerint háromszor drágábbak voltak a magánszervezésű utaknál. A két átlagköltség különbsége 73.722 Ft.

A külföldi utak egy napra vetített egy főre jutó átlagköltsége 2,6-szerese a belföldiekének.

A belföldi régiók közül a Dél-Dunántúl turisztikai régióban költötték a legtöbb pénzt egy nap alatt a válaszadók, a második helyezett a Balaton turisztikai régió (a nyugat-dunántúli adat a hibahatár miatt nem értelmezhető).

Horvátország és Görögország az egy napra jutó költségek tekintetében is az élen áll.

Az egy napra jutó összegeket megfigyelve kiderül, hogy az utazási iroda szervezte utak egy napja átlagosan 9.294 Ft-tal volt drágább, mint a magánszervezésűeké.

A következő táblázatban az egy úton belüli átlagos költségeket foglaltuk össze.

#### **Az egy úton belüli átlagos költségek alakulása (Ft)**

<b>Költség</b>	<b>belföldi út esetén</b>	<b>külföldi út esetén</b>	<b>átlagosan</b>
közlekedés	8.363	40.217	18.101
szállás	11.885	30.527	17.546
étkezés	17.655	26.931	20.456
szórakozás	10.223	22.922	14.116
vásárlás	6.065	21.543	10.818
utazási iroda csomagja	583	30.152	9.576
egyéb célok	735	2.053	1.139

Mindössze a megkérdezettek 2%-ára jellemző, hogy a vizsgált időszakban (2002 októbere és 2003 szeptembere között) volt főutazáson, de az előtte lévő 12 hónapban nem. 37% mindkét

időszakban részt vett főutazáson, míg 17% csak a jelenlegi időszakban. A megkérdezettek 44%-a egyik időszakban sem vett részt főutazáson.

Azokat, akik mindkét időszakban utaztak (349 fő), megkérdeztük arról, hogy hogyan viszonyultak egymáshoz a két főutazás költségei. 35% véleménye szerint nem volt különbség a költségek között, 37% szerint többbe került, 26% szerint kevesebbe, míg 2% nem vállalkozott az összehasonlításra.

### A következő 12 hónap tervei

Egy napos, éjszakázás nélküli *kirándulást* a megkérdezett háztartások 38%-a tervez a következő 12 hónapra (2003 októberétől 2004 szeptemberéig). 31% azok aránya, akik a vizsgált időszakban voltak kiránduláson, de a következő 12 hónapra nem terveznek ilyet. 3% viszont nem volt, de jövőre tervez kirándulást. 31% sem a vizsgált időszakban, sem a következő 12 hónapban nem megy kirándulni. 35% mindkét időszakban kirándul.

A kirándulást tervezők átlagosan 2,3 évszakban szeretnének kirándulni menni. A legtöbben nyáron: erre a szezonra a megkérdezettek 33%-a tervez kirándulást.

A kirándulók 92%-a belföldre menne, 1%-a külföldre, 6%-a pedig mindkét helyre. 1% még nem döntötte el, hogy hova.

Éjszakázással járó *utazást* (de nem főutazást) a megkérdezett háztartások 41%-a tervez a következő 12 hónapra (2003 októberétől 2004 szeptemberéig). 27% azok aránya, akik a vizsgált időszakban voltak utazáson, de a következő 12 hónapra nem terveznek ilyet. 6% viszont nem volt, de jövőre tervez utazást. 32% sem a vizsgált időszakban, sem a következő 12 hónapban nem utazik. 35% mindkét időszakban utazik.

Az utazást tervezők átlagosan 1,8 évszakra terveznek utazást. A legtöbben nyáron: erre a szezonra a megkérdezettek 36%-a tervez utazást.

Az utazók 75%-a belföldre menne, 8%-a külföldre, 13%-a pedig mindkét helyre. 4% még nem döntötte el, hogy hova.

**Főutazást** a megkérdezett háztartások 46%-a tervez a következő 12 hónapra (2003 októberétől 2004 szeptemberéig). 39% azok aránya, akik a vizsgált időszakban voltak főutazáson, de a következő 12 hónapra nem terveznek ilyet. 10% viszont nem volt, de jövőre tervez főutazást. 15% sem a vizsgált időszakban, sem a következő 12 hónapban nem megy főutazásra. 36% mindkét időszakban részt vesz főutazáson.

A döntő többség nyárra tervezi a főutazást: erre a szezonra a megkérdezettek 40%-a tervezi az útját. A többi szezonban arányuk elenyésző.

A főutazók 56%-a belföldi úti célt választana, 42%-a külföldit. 2% még nem döntött.